

Sınıf Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Sosyal Kabul ve İş Motivasyonu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ayşe ÜRÜN¹ ve Rüştü YEŞİL²

Öz

Araştırmanın temel amacı, özel gereksinimli öğrencilerle birlikte kaynaştırma sınıfında görev yapan sınıf öğretmenlerinin onlara yönelik sosyal kabul düzeyleri ve bu süreçteki iş motivasyonu düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Araştırma ilişkiyel tarama modelinde yürütölmüş nicel bir çalışmadır. Kaynaştırma sınıflarında görev yapan toplam 374 sınıf öğretmeni araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Sosyal Kabul Ölçeği” ve Yılmaz (2009) tarafından geliştirilen “İş Motivasyonu Ölçeği” ile toplanmıştır. Veriler üzerinde aritmetik ortalama, standart sapma, eşdeğer örneklem t testi, Pearson’s korleasyon testi ve regresyon testi analizleri yapılmıştır. $p < .05$ düzeyi fark ve ilişkilerde anlamlılık için yeterli görölmüştür. Araştırma sonunda kaynaştırma eğitimi yapılan sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin sosyal kabul düzeylerinin çok yüksek, iş motivasyonu düzeylerinin ise iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin sosyal kabul düzeyleri, iş motivasyonları düzeylerinden anlamlı bir farkla daha iyi durumdadır. Ayrıca bu iki değişken arasında anlamlı ilişkilerin ve birbirini yordama güçlerinin bulunduğu gözlenmiştir. Bu sonuçlar alanyazın eşliğinde tartışılarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Kabul, İş Motivasyonu, Kaynaştırma Eğitimi, Sınıf Öğretmeni

Classroom Teachers’ Investigation of the Relationship Between Social Acceptance Regarding Students with Special Needs and Job Motivation Levels

Abstract

The main purpose of the study is to examine the relationships between the social acceptance levels of the classroom teachers working in the inclusive classroom of students with special needs and their job motivation levels in this process. The research is a quantitative study conducted in the relational screening model. A total of 374 classroom teachers working in mainstreaming classes constitute the sample group of the research. The data were collected with the “Social Acceptance Scale” developed by the researchers and the “Job Motivation Scale” developed by Yılmaz (2009). Arithmetic mean, standard deviation, equivalent sample t-test, Pearson's correlation test, and regression test analyzes were performed on the data. The $p < .05$ level was found to be sufficient for significance in differences and relationships. At the end of the research, it was determined that the social acceptance levels of the classroom teachers working in the inclusive classrooms were very high and their job motivation levels were at a good level. The social acceptance levels of classroom teachers are significantly better than their job motivation levels. Additionally, there are significant relationships and predictive power between these two variables. These results were discussed in the light of the literature and suggestions were made.

Key Words: Social Acceptance, Job Motivation, Inclusive Education, Classroom Teacher

Atıf İçin / Please Cite As:

Ürün, A. ve Yeşil, R. (2023). Sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilere yönelik sosyal kabul ve iş motivasyonu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(3), 913-926. doi:10.33206/mjss.1289502

Geliş Tarihi / Received Date: 28.04.2023

Kabul Tarihi / Accepted Date: 20.05.2023

¹ Öğretmen (Uşak İl Milli Eğitim Müdürlüğü)/Yüksek Lisans Öğrencisi (SAÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sınıf Eğitimi ABD), Sakarya, Türkiye, e-mail: ayse.urun.1995@gmail.com,

 ORCID: 0000-0002-8108-8352

² Prof.Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, e-mail: ryesil@sakarya.edu.tr,

 ORCID: 0000-0002-8839-0431

Giriş

Kaynaştırma eğitimi, alanında uzman kişilerin yapmış oldukları tanılama, değerlendirme ve yönlendirme süreçlerinin sonucunda akranlarından farklı beceri alanları bakımından yetersizlik gösteren bireylerin normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte aynı sınıf ortamında eğitim alması şeklinde tanımlamak mümkündür (Batu ve Kırcaali-İftar,2011,s.47; Sucuoğlu ve Kargın, 2008 s.502). Kaynaştırma eğitiminin amacı, normal gelişim öğrencilerle birlikte bulunmak ve eğitim almak yoluyla zihinsel, duygusal, sosyal ve beceri gelişimine katkı sunmak; normal yaşama uyum sağlama sürecini hızlandırmak; böylelikle eğitimde fırsat ve imkan eşitliğini de temin etmek olarak özetlenebilir.

Kaynaştırma eğitimi uygulamalarının başarılı olabilmesi üzerinde fiziksel ortam, mevzuat, öğrenci sayısı, akran gurubu, öğretmen yeterlikleri, veli profili gibi daha birçok değişken etkili olmakla birlikte öncelikle özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren diğer bireyler tarafından kabulünün özel bir önem taşıdığı belirtilmelidir. Nitekim daha önce yapılmış çalışmalar incelendiğinde özel gereksinimli öğrencilere yönelik sosyal kabul kavramının ele alındığı çok sayıda teorik ve uygulamalı araştırmanın yapıldığı dikkati çekmektedir (Allen ve Cowdery, 2015, s.295; Aral, 2011, s.42; Forlin, Loreman, Sharma ve Earle,2009, s.197; Gibson, 2015, s.879; McLeskey, Waldron ve Redd,2014, s.318; Milli Eğitim Bakanlığı (MEB),2013, s.5; Sabrina-Sansrisna, 2017, s.63). Bu durum, özel gereksinimli öğrencilerin gelişimine nitelikli destek sunabilme üzerinde çevresinde bulunan normal gelişimli diğer bireylerin (öğretmen, veli, akran, yönetici vb.) sosyal kabullerinin önemli bir değişken olduğuna yönelik bir kanaat birlikteliğinin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Sosyal kabul, normal gelişim gösteren kişilerin özel gereksinimli bireyleri de diğerleri gibi görmeleri ve onlara karşı olumlu tutumlar içerisinde olmaları (Özyürek, 2016, ss.21-22), özel gereksinimli bireylerle aynı grupta bulunmaktan ve etkinlik yapmaktan rahatsız olmayıp normal olarak değerlendirmeleri (Hourlock,1978 Akt. Civelek,1990; Ladd, 2005, s.11) olarak tanımlanmaktadır. Aktan'a göre (2018, s. 386) sosyal kabul, özel gereksinimli bireylerin normal gelişimli bireylerle sosyal olarak etkileşim halinde olması ve bulunduğu çevre içerisinde benimsenerek varlığının kabul görmesi şeklinde ifade edilebilir. Böylelikle özel gereksinimli çocukların toplum tarafından genel kabul gören davranış kalıplarını fark etmesi ve ona uyum sağlayarak dışlanmaksızın toplumun bir parçası haline gelmeleri sağlanabilir (Ceylan ve Aral, 2009, s. 441). Buna göre özel gereksinimli bireylerin çevresindeki normal gelişim gösteren diğer bireylerin bu bireylere ilişkin sosyal kabul düzeylerinin, onların yaşama uyum sağlama, toplumsallaşma, toplum içerisindeki tutum ve davranışlarını normalleştirme, yaşamaktan mutlu olma gibi en doğal süreçlerin başarıyla sonuçlanması üzerinde belirleyici bir etkisinin olduğu söylenebilir. Zira birçok bilim insanına (Ainscow ve Sandill, 2010, s.406; Aral, 2011, s.42; Florian ve Rouse, 2009, s.597; Gibson, 2015, s.879) ve mevzuata (MEB, 2013, s. 5) göre özel gereksinimli öğrencilerle eğitim süreçlerinde iletişim ve etkileşim halinde bulunan bu kesimlerin kaynaştırma eğitimi uygulaması ve bu özel öğrenciler hakkında olumlu bir düşünceye sahip olmaları önem arz etmektedir. Bu kesimlerin bilgi ve becerilerini etkin şekilde kullanabilmeleri, paydaşlarıyla etkin işbirliği yapabilmeleri ve böylelikle olumlu bir eğitim ortamı tesis ederek tüm öğrencilerin eşit olduğu görüşünün egemen olduğu bir atmosferi için etkin bir işbirliği yapmaları gerekmektedir.

Diğer taraftan, eğitim süreçlerinin her aşamasındaki belirleyiciliği, öğrencilerle en çok eğitsel iletişim ve etkileşim kurabilecek ve öğrenciler arasındaki etkileşimleri yönetebilecek kişi olması, her iki grup öğrenci açısından da özellikle okul ve sınıf ortamlarında en önemli otorite figürünü temsil etmesi ve öğrenci-okul yönetimi arasında köprü olma potansiyeli dikkate alındığında bu paydaşlar arasında özellikle öğretmenlerin diğerlerine göre daha öne çıktığı söylenebilir (Yeşil, 2003, 176). Zira özel gereksinimli öğrencilere yönelik olarak kabul ya da ret yönünde öğretmenler tarafından sergilenen tutum ve davranışlar, diğer bireyler için önemli bir model oluşturmakta (Blazar ve Kraft, 2017, s.150); öğrencileri olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmekte; olumlu söz, tutum ya da davranışları özel gereksinimli öğrencinin sosyal yönden kabul görmelerini önemli ölçüde kolaylaştırmaktadır. Kargın (2004, s. 29), özel gereksinimli öğrencilerin normal gelişim gösteren akranları tarafından sosyal kabullerinin sağlanmasında kilit görevin sınıf öğretmenlerine düştüğünü belirtmektedir. Allen and Cowdery (2015, s. 295), Forlin et al. (2009, s.197), McLeskey et al. (2014, s.318) ve Sabrina-Sansrisna, (2017, s.63) daha birçok araştırmacı, özel gereksinimli öğrencilere uygulanan kaynaştırma eğitiminin amaç ve işlevine hizmet edebilmesi için sınıf öğretmenlerinin eğitim ve öğretim süreçlerindeki tutum, davranış ve yönlendirmeleri ile sosyal kabul düzeylerinin çok önemli olduğuna vurgu yapmaktadırlar. Buna göre özellikle öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilere yönelik sosyal kabul düzeylerinin, diğerleri üzerindeki etkileri de dikkate alındığında eğitim süreçlerinin her iki grup öğrenci açısından da daha başarılı olması üzerinde daha belirleyici olduğu/olacağı söylenebilir.

Kaynaştırma eğitimi uygulaması ile ilgili olarak belirtilmesi gereken yönlerden biri de bu sınıfların, en azından normal sınıflara göre daha heterojen bir yapıda olduğudur (Meijer, 2010 s.14; Osborne ve Dimattia, 1994 s.6). Zira özel gereksinimli öğrenciler ile normal gelişim gösteren öğrencilerin zihinsel, duygusal, beceri ya da sosyal gelişim vb. açılarından birbirinden oldukça farklı olabilmektedirler. Bu nedenle de bu sınıflardaki eğitim uygulamalarının planlanması, yürütülmesi, yönlendirilmesi ve değerlendirilmesi gibi boyutlar açısından daha fazla sorunla karşılaşılmasının olağan olduğu belirtilmelidir.

Eğitim süreçlerini planlayıp yürütecek ve değerlendirecek öğretmenler açısından bu heterojenlik durumunun, daha güç ve yıpratıcı olma potansiyelini barındırdığı söylenebilir. Nitekim Batu ve Kırcaali-İftar (2000, s. 35), bu özel durum ve yaşanacak sorunlarla ilgili olarak kaynaştırma sınıflarında görev yapan öğretmenlerin arabuluculuk görevinin bulunduğunu; bu görev kapsamında özel gereksinimli öğrencilerle diğerleri arasında olumlu bir sosyal atmosfer oluşturma, ihtiyaçların adil şekilde karşılanması ve bu öğrencilerin kabulü yönünde fazladan çaba göstermeleri gerektiğini ifade etmektedirler. Bu çerçevede işini severek yapan, enerjik, hevesli, yeni yöntem ve yaklaşımlar denemeye istekli ve risk alabilen öğretmenlere kaynaştırma sınıflarında daha çok ihtiyaç duyulduğu söylenebilir (Ergün, 2007, s. 133; Korkmaz, Şahin ve Yeşil, 2011, 1170). Bu durum, kaynaştırma eğitimi yürüten öğretmenlerin iş motivasyonu düzeylerinin yüksek olmasının, hem kaynaştırma eğitimi hem de genel olarak eğitim çalışmalarının başarılı olması ve amaçlarına en etkin şekilde hizmet edebilmesi açısından önemli bir değişken olarak kabul edilebilir. Zira Vatansever-Bayraktar (2015,s.1083), motivasyon ile performans arasında pozitif ilişki olduğunu belirlemiş ve motivasyonun artmasıyla birlikte performansın ve ona bağlı olarak da başarının artacağını ifade etmektedir. Benzer şekilde Yavuz, Bahtiyar-Karadeniz de (2009, s.260) öğretmenlerinin iş motivasyonlarının yüksek olmasının gerek yapılacak çalışmaların niteliğini, gerek ortaya koyacakları ürünlerin kalitesini gerekse öğrencilerin kazanımlarını tam ve doğru bir şekilde kazanabilmesinde bire bir etkileyeceğini belirtmektedir.

Yukarıda ortaya konulmaya çalışılan kaynaştırma eğitimi uygulaması yapan öğretmenlerin sosyal kabul düzeyi ile iş motivasyonu düzeylerinin birlikte ele alınması ve birbiri ile olan ilişkilerin de ortaya konulmasının gerekli olduğu ifade edilebilir. Her biri kaynaştırma eğitimi uygulaması ve bu süreçte yer alan normal gelişimli ve özel gereksinimli öğrencilerin bir arada ve başarılı bir eğitim süreci geçirmeleri üzerinde etkili olabilecek iki değişken olarak değerlendirilebilir. Özellikle bu süreçte anahtar görevi üstlenen öğretmenlerin sosyal kabul ve iş motivasyonu düzeylerinin birbirini olumlu etkileyeceği tahmin edilebilmekle birlikte bu tahminin gücünün ve yönünün belirgin şekilde ortaya konulması önemlidir. Zira bu iki değişkenin de başarıyı temin etme konusunda birbirinden destek ve güç almaları önemlidir.

Bu araştırmanın temel değişkenleri olan sosyal kabul ve iş motivasyonu üzerinde yapılmış çalışmalar incelendiğinde bu iki değişkenin birbirinden bağımsız olarak ele alındığı çok sayıda çalışmanın yapıldığı dikkati çekmektedir. Bununla birlikte sosyal kabul konulu çalışmaların önemli kısmının, akranların sosyal kabulü üzerinde odaklandığı (Madden ve Slavin, 1983; Hartup ve Glazer, 2004; Aktan, Budak ve Botokovna (2019), Baydık ve Bakkaloğlu (2009), Yaşaran, Batu ve Özen (2014), Yaşaran (2009), Vuran (2005); buna karşılık öğretmenlerin sosyal kabul düzeyi ile ilgili çalışmalara az sayıda (Şahbaz, 1997) rastlanılmadığı söylenebilir. Bu ve benzeri çalışmaların bir kısmında sosyal kabul düzeyi ile sosyal beceri gelişimi (Alptekin, 2010; Friend ve Bursuck,2014;), dil gelişimi (Ergin, 2012), benlik algısı ve akademik benlik gelişimi (Eguavoen ve Eniola, 2016), kaynaştırma eğitimine hazırlayıcı eğitim etkinliklerinin (Civelek, 1990; Tekin, 1994; Yaşaran, Batu ve Özen, 2014) ilişki ve etkilerinin incelendiği gözlenmiştir. Benzer şekilde eğitim kurumlarında iş motivasyonu üzerinde de çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Bektaş, 2010; Çiçek, 2002; Ergen, 2009; Fırat, 2012; Sabancı, 1994; Tanrıverdi, 2007). Bu ve benzeri çalışmaların da bir kısmının okul yöneticilerine bir kısmı da öğretmenlere yönelik yapıldığı; bir kısmının yalnızca iş motivasyonu üzerine diğer bir kısmının da iş motivasyonu ile iş doyumunu (Sabancı, 1994), kullanılan motivasyon yöntemleri (Çiçek, 2002), liderlik davranışları (Ergen, 2009) ve sosyal iletişim becerileri ilişkilerinin ele alındığı gözlenmektedir. Buna göre daha önce yapılmış çalışmalar kapsamında sosyal kabul ve iş motivasyonu değişkenlerinin ilişkilendirilmediği; özellikle de kaynaştırma sınıflarında görev yapan öğretmenlerin sosyal kabul düzeyi ve iş motivasyonu düzeyleri üzerinde bir çalışmaya rastlanmadığı söylenebilir. Bu çalışmanın temel problemi de bu iki değişken arasındaki genel ilişki ve bu ilişkinin neden-sonuç ilişkisi oluşturabilme bağlamında birbirini yordayabilme gücünün belirlenmesidir.

Bu çalışmanın, hem kaynaştırma sınıflarında görev yapan öğretmenleri, özellikle de sınıf öğretmenlerini çalışma konusu etmesi hem de sosyal kabul ve iş motivasyonu gibi genel eğitim ve kaynaştırma eğitimi süreçleri açısından çok önemli olduğu ifade edilen iki temel değişkenin birbiri ile etkileşimini ve yordama ilişkisini konu alması yönüyle özgün bir çalışma özelliği taşıdığı düşünülmektedir. Diğer taraftan farklı

kademe ve kesimlere (okul yöneticisi, PDR uzmanları vb.) yönelik de yapılabilecek araştırmalara zemin oluşturabilme potansiyelini de barındırmak yoluyla alanyazına da katkı sunacağı söylenebilir.

Araştırmanın Amacı

Kaynaştırma eğitimi yürüten sınıf öğretmenlerinin sosyal kabul ve iş motivasyonu düzeyleri arasındaki ilişkileri ve özellikle bu iki değişkenin birbirini yordayabilme güçlerini belirlemek bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Böylelikle, hem kaynaştırma eğitimi çalışmalarının verimliliği hem de bu sürecin en etkin bileşenlerinden biri olan öğretmenlerin verimliliğini artırmak üzere yapılabilecek çalışmaların biçimlenmesinde kullanılmak üzere bilimsel verilere ulaşmak; bu kapsamda yaşanan sorunlara ve alınabilecek önlemlere ilişkin daha bütüncül bir bakış oluşmasına katkı sunmak amaçlanmıştır. Bu çerçevede araştırmada başlıca şu sorulara cevaplar bulunmaya çalışılmıştır:

1. Kaynaştırma eğitimi yürüten sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilere yönelik sosyal kabul ve iş motivasyonu düzeyleri nedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin sosyal kabul ve iş motivasyonu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmakta mıdır?
3. Sınıf öğretmenlerinin sosyal kabul ve iş motivasyonu düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?
4. Sınıf öğretmenlerinin sosyal kabul düzeyleri ve iş motivasyonu düzeylerinin birbirini yordayabilme gücü bulunmakta mıdır?

Yöntem

Bu araştırma, kaynaştırma sınıflarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklara yönelik sosyal kabul düzeyleri ile iş motivasyonu düzeyleri arasındaki ilişkilerini belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modelinde tasarlanmış ve yürütülmüş bir çalışmadır. İlişki betimlemesi yapılmasına çalışılan ana değişkenler, öğretmenlerin sosyal kabul düzeyleri ve iş motivasyonu düzeyleridir. Diğer taraftan çalışmanın verilerinin toplanmasında kullanılan araçların ve analiz tekniklerinin nicel özellik taşımaları nedeniyle de araştırmanın nicel bir araştırma olduğu belirtilmelidir.

Evren - Örneklem

Araştırmanın evrenini, kaynaştırma sınıfında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Bununla birlikte, araştırma probleminin coğrafi, sosyal ve kültürel etkenlere göre farklılaşabilen bir yönünün de olabileceği düşünülerek araştırmada çalışma evreni belirlenmesi yoluna gidilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın çalışma evrenini, 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında Uşak İlinde kamuya bağlı ilkokulların kaynaştırma sınıflarında görev yapan sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Uşak İl Millî Eğitim Müdürlüğü verilerine göre (URL-1) Uşak merkez ilçede 554'ü kadın, 507'si ise erkek olmak üzere toplamda 1061 sınıf öğretmeni görev yapmaktadır. Bunların kaçının kaynaştırma sınıflarında görev yaptığı ise etik gerekçelerle belirlenememiştir.

Araştırmada örneklem alınması yoluna gidilmiş ancak, Covid-19 tedbirlerinin yoğun olarak uygulandığı dönemde toplandığından bir örneklem belirleme ve veri toplama gerçekleştirilememiştir. Buna karşılık araştırmanın verileri, çevrim içi olarak Google Formu aracılığıyla toplanmıştır. Bu nedenle veriler, Uşak İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün desteği ile okulların Whatsapp gruplarından öğretmenlere ulaştırılmış ve gönüllülük esasına uygun olarak çevrim içi yol ile toplanmıştır. Bu çerçevede veri toplama araçlarına sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 374 sınıf öğretmeni dönüş yapmıştır. Buna göre araştırmanın örneklem grubunun bu öğretmenlerden oluştuğu söylenebilir. Katılımcı öğretmenlerin 134'ü erkek, 240'ı kadındır. 116'sı 1. sınıf, 102'si 2. sınıf, 71'i 3. sınıf ve 85'i 4. sınıf öğretmenidir.

Veri Toplama Araçları

Sosyal Kabul Ölçeği (SKÖ). Sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik sosyal kabul düzeylerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir (Ürün ve Yeşil, 2022). SKÖ, 4 faktör altında toplanmış 32 maddeyi içeren beşli likert tipi bir ölçektir. Beşli likert yapı (1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kısmen katılıyorum, (4) Katılıyorum ve (5) Kesinlikle katılıyorum" şeklinde düzenlenmiştir. Faktörler, içeriğindeki maddeler dikkate alınarak Dışlama-Olumsuz Yargı (D-OY) (14 madde), Kabul Çabası (KAÇ) (7 madde), Kabullenme –Olumlu Yargı (K-OY), (7 madde), Farkındalık Oluşturma-Kabullendirme (FO-K) (4 madde) şeklinde isimlendirilmiştir. Ölçeğin KMO değeri 0,952; Bartlett Testi değerleri ise $\chi^2=9658,671$; $sd=496$; $p<0,001$ 'dir. Ölçeğin geçerlik özelliği

açımlayıcı faktör analizi ve ayırt edicilik analizi ile incelenmiştir. Ölçek maddelerinin faktör yükleri 0,45 ve üzerindedir. Açıklanan toplam varyans miktarı ise %66,124'tür. Ayırt edicilik analizi kapsamında hesaplanan madde-toplam korelasyonu katsayıları $p < ,001$ düzeyinde anlamlıdır. Ölçeğin güvenirlik incelemesi kapsamında ise tutarlık ve kararlılık özelliği incelenmiştir. Ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,808 olarak belirlenmiştir. Faktörlere göre SKÖ'nin geçerlik ve güvenirlik analizleri kapsamında tespit edilen değerler Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1. SKÖ Geçerlik ve Güvenirlik Değerleri

<i>Faktör Adı</i>	<i>Madde Sayısı</i>	<i>Faktör Yüğü Aralıkları</i>	<i>Özdeğer</i>	<i>Açıklanan Varyans Miktarı (%)</i>	<i>Cronbach Alpha</i>
Dışlama-Olumsuz Yargı	14 madde	0,699-0,841	14,014	43,794	0,970
Kabul Çabası	7 madde	0,588-0,721	3,851	12,035	0,866
Kabullenme-Olumlu Yargı	7 madde	0,505-0,788	2,122	6,631	0,863
Farkındalık Oluşturma-Kabullendirme (FO-K)	4 madde	0,813-0,843	1,173	3,664	0,873
SKÖ Genel	32 madde	0,505-0,843	---	66,124	0,808

Tablo 1'de verilen değerler SKÖ'nin, öğretmenlerin sosyal kabul düzeylerinin belirlenmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir veri toplama aracı olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2012, 125; DeVellis, 2003, 80-81; Eroğlu, 2008, 322; Korkmaz, Şahin ve Yeşil, 2011, s. 1171; Pallant, 2007, 127).

İş Motivasyonu Ölçeği (İMÖ). İlk olarak Aksoy (2006) tarafından geliştirilen ve Yılmaz (2009) tarafından eğitim örgütlerine uyarlanan İş Motivasyonu Ölçeği (İMÖ), 4 faktörden ve 14 maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. Faktörlerin isimleri Ekip Uyumunu (EU), İşle Bütünleşme (İB), Kuruma Bağlılık (KB) ve Kişisel Gelişim (KG) şeklindedir. Öğretmenlerin iş motivasyonu düzeylerini yansıta maddelerin karşısında “(1) Hiç memnun değilim”, “(2) Memnun değilim”, “(3) Kararsızım/Kısmen memnunum”, “(4) Memnunum” ve “(5) Çok memnunum” seçenekleri bulunmaktadır. Ölçeğin KMO değeri= 0,781; Bartlett testi değeri ise $\chi^2=470,77$; $p < ,001$ olarak belirlenmiştir. Ölçeğin genelinin toplam varyansı açıklama gücü % 61,31 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada Ölçeğin güvenirlik katsayısı Cronbach alpha 0,914 olarak belirlenmiştir. Alanyazında (Büyüköztürk, 2012; DeVellis, 2003; Eroğlu, 2008; Korkmaz, Şahin ve Yeşil, 2011; Pallant, 2007) yer verilen geçerlik ve güvenirlik ölçütleri açısından İMÖ'nin, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin iş motivasyonu düzeylerini belirlemede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, SPSS v25 istatistik paket programı yardımıyla yapılmıştır. Araştırmanın alt amaçları çerçevesinde veriler üzerinde aritmetik ortalama, standart sapma, eşleştirilmiş örneklem t-testi, Pearson's r korelasyon testi ve Regresyon testi analizleri yapılmıştır. İlişki ve fark testlerinde $p < ,05$ düzeyi, anlamlılık için yeterli görülmüştür. Öğretmenlerin sosyal kabul ve iş motivasyonu düzeylerine ilişkin yorumlama yapılırken aritmetik ortalama (AO) değeri aralıkları; 1,00-1,80 aralığı “çok düşük/çok kötü”, 1,81-2,60 aralığı “düşük/kötü”, 2,61-3,40 aralığı “orta/orta”, 3,41-4,20 aralığı “yüksek/iyi” ve 4,21-5,00 aralığı “çok yüksek/çok iyi” olarak yorumlanmıştır.

Bulgular

Veriler üzerinde yapılan analizler sonunda elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

1. Kaynaştırma Eğitimi Yürüten Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Kabul ve İş Motivasyonu Düzeylerine İlişkin Bulgular**Tablo 1.** Sınıf Öğretmenlerinin Faktörlerine Göre Sosyal Kabul ve İş Motivasyonu Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistik Analizi Sonuçları

	<i>Faktörler</i>	<i>n</i>	<i>AO</i>	<i>S</i>	<i>Düzye</i>
SKÖ Faktörler	Dışlama Olumsuz Yargı (D-OY)	373	2,09	1,11	Düşük
	Kabul Çabası (KAÇ)	374	4,56	0,54	Çok yüksek
	Kabullenme Olumlu Yargı (K-OY)	373	4,45	0,63	Çok yüksek
	Farkındalık Oluşturma Kabullendirme (FO-K)	374	4,24	0,89	Çok yüksek
SKÖ Genel		373	4,29	0,37	Çok yüksek
İMÖ Faktörler	Ekip Uyumu (EU)	374	4,12	0,88	İyi
	İşle Bütünleşme (İB)	374	3,87	0,89	İyi
	Kuruma Bağlılık (KB)	374	4,31	0,71	Çok iyi
	Kişisel Gelişim (KG)	374	4,16	0,87	İyi
İMÖ Genel		374	4,10	0,76	İyi

Tablo 2’de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine ilişkin sosyal kabul düzeyleri faktörlere göre AO=2,09 ile 4,56 arasında değerler alırken SKÖ geneli açısından ise içeriğindeki anlam zıtlığı nedeniyle D-OY faktöründeki maddeler ters kodlandığında AO=4,29 (yüksek) değerini aldığı gözlenmiştir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin, kaynaştırma öğrencilerine yönelik sosyal kabullerinin KAÇ, K-OY, FO-K faktörleri için çok yüksek, SKÖ Genel açısından yüksek düzeyde olduğu; buna karşılık D-OY (dışlama-olumsuz yargı) faktöründe de düşük düzeyde dışlayıcı ve olumsuz yargı içerisinde oldukları söylenebilir. Diğer taraftan göreceli olarak diğerlerine göre daha iyi düzeyde oldukları faktörün KAÇ faktörü olduğu dikkati çekmektedir. Kaynaştırma öğrencilerini kabul etme çabalarının diğerlerine göre daha yüksek düzeyde olması, sosyal kabul konusunda sorun yaşadıkları ama bu sorunla mücadele ettikleri şeklinde yorumlanabilir.

Yine Tablo 2’de sınıf öğretmenlerinin, faktörlere göre iş motivasyon düzeylerinin AO=3,87 ile 4,31 arasında değerler aldığı; İMÖ geneli açısından ise bu düzeyin AO=4,10 olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin kendilerini EU, İB, KG faktörleri ve İMÖ’ nin geneli açısından “iyi”; KB faktörü açısından ise “çok iyi” olarak değerlendirmişlerdir. Buna göre diğer faktörlere göre sınıf öğretmenlerinin göreceli olarak kendilerini KB faktöründe daha iyi olarak değerlendirdikleri söylenebilir.

2. Kaynaştırma Eğitimi Yürüten Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Kabul ve İş Motivasyonu Düzeyleri Arasındaki Farkın Anlamlılık Durumuna İlişkin Bulgular**Tablo 3.** Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Kabul Ve İş Motivasyonu Düzeyleri Arasındaki Farklılaşma Durumuna İlişkin Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Analizi Sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>n</i>	<i>AO</i>	<i>S</i>	<i>t</i>	<i>sd</i>	<i>p</i>
Sosyal Kabul Düzeyi	373	4,29	0,60	5,036	372	.000
İş Motivasyonu Düzeyi	373	4,10	0,76			

Tablo 3’de sınıfta özel gereksinimli öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin bu öğrencilere karşı sosyal kabul ve iş motivasyonu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın bulunduğu görülmektedir ($t_{(372)}=5,036$, $p<.001$). Öğretmenlerin iş motivasyonu düzeyleri ve sosyal kabul düzeylerinin her ikisi de “yüksek/iyi” düzeyde olmakla birlikte sosyal kabul düzeyleri anlamlı düzeyde daha yüksektir. Buna göre öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerini sosyal kabul etme düzeylerinin iş motivasyonlarına göre daha iyi durumda oldukları söylenebilir. Bu durum, öğretmenlerin motivasyon düzeylerini olumsuz yönde etkileyen farklı değişkenlerinde bulunmasının bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Başka bir ifade ile iş motivasyonu üzerinde etkili olan kimi değişkenlerin motivasyon düzeylerini aşağı doğru çektiği şeklinde yorumlanabilir.

3. Kaynaştırma Eğitimi Yürüten Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Kabul ve İş Motivasyonu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Anlamlılık Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Kabul Düzeyleri ve İş Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki Durumuna Dair Korelasyon Testi Analizi Sonuçları

		İş Motivasyonu				
		EU	İB	KB	KG	İMO Genel
Sosyal Kabul	D-OY	-.306**	-.144**	-.274**	-.335**	-.288**
	KAÇ	.488**	.388**	.438**	.471**	.497**
	K-OY	.469**	.391**	.392**	.475**	.483**
	FO-K	.186**	.100	.227**	.145**	.177**
	SKÖ Genel	.444**	.295**	.413**	.441**	.438**

**p<.01

Tablo 4’de görüldüğü üzere Sosyal Kabul Ölçeğinin; D-OY alt faktörü ile İş Motivasyonu Ölçeği’nin geneli ve her bir alt faktörü arasında anlamlı ve negatif yönlü; FO-K faktörü ile İMÖ’nin İB faktörü arasındaki ilişki ($r: .100, p>.05$) dışında diğer faktörlerle ve İMÖ geneliyle anlamlı ve pozitif yönlü ilişkilerin ($p<.01$) bulunduğu gözlenmiştir. Buna göre ilkokul öğretmenlerinin sosyal kabul düzeyleri ve iş motivasyon düzeyleri arasında önemli bir ilişkilerin bulunduğu; SKÖ’nin D-OY dışındaki faktörler açısından meydana gelecek iyileşme ya da kötüleşmenin öğretmenlerin iş motivasyonu düzeyinde de aynı yönde değişimleri beraberinde getireceği; buna karşılık dışlama ve olumsuz yargı içeren sosyal kabullerin (D-OY) artmasıyla birlikte iş motivasyonlarının ise düşeceği söylenebilir.

4. Kaynaştırma Eğitimi Yürüten Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Kabul Düzeylerinin İş Motivasyonu Düzeylerini Yordama Gücüne İlişkin Bulgular

Tablo 5. Sosyal Kabul Ölçeği Alt Faktörlerinden Alınan Puanların İş Motivasyonu Ölçeğinden Alacakları Puanları Yordama Gücüne İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar			Eşdoğrusallık İstatistikleri	
	B	S. Hata	Beta	t	p	Tolerans	VIF
1 (sabit)	0,747	0,298		2,574	.013		
D-OY	0,029	0,038	0,042	0,755	.451	0,639	1,565
KAÇ	0,466	0,097	0,331	4,786	.000	0,410	2,440
K-OY	0,325	0,083	0,271	3,896	.000	0,404	2,474
FO-K	-0,026	0,041	-0,030	-0,625	.532	0,849	1,177
R=0.53; R ² =0.27			F ₍₄₋₃₆₈₎ =35,538, p<.001				

a. Yordayıcı: Farkındalık Oluştırma -Kabullendirme, Dışlama -Olumsuz Yargı, Kabul Çabası, Kabullenme - Olumlu Yargı

Tablo 5’de, yapılan regresyon analizi sonunda SKÖ alt boyutları olan D-OY, KAÇ, K-OY ve FO-K faktörlerinin, öğretmenlerin iş motivasyonu düzeylerini yordayabilme gücünü belirleme konusunda anlamlı bir regresyon modelinin kurgulanabileceği ($F_{(4-368)}=35,538, p<.001$) ve sosyal kabul ölçeğinin alt boyutlarındaki varyansın, bağımlı değişken olarak alınan öğretmenlerin iş motivasyonu düzeylerindeki varyansın %27’sini (R^2 Düzeltilmiş=0,271) açıklayabildiği görülmektedir. Buna göre SKÖ alt boyutlarından alınan puanların, İMÖ’nden alınacak puanları yordamada kullanılacak önemli bir değişken olduğu söylenebilir.

Diğer taraftan, SKÖ’nin her bir faktörünün bu yordama gücüne katkısı tek tek ele alındığında D-OY faktörü ($\beta=0,042, t_{(368)}=0,755, p>.001, pr^2 =.152$) ile FO-K faktöründen ($\beta=-0,030, t_{(368)}=-0,625, p>.001, pr^2 =.108$) elde edilen puanların, öğretmenlerin iş motivasyon düzeyindeki varyansı açıklayabilme açısından anlamlı yordama güçlerinin bulunmadığı dikkati çekmektedir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik dışlama olumsuz yargılarının olmasının ve farkındalık oluştırma yönündeki gayretlerinin, iş motivasyonlarını önemli ölçüde etkilemediği söylenebilir. Buna karşılık KAÇ alt faktörü ($\beta=0,331, t_{(368)}=4,786, p<.001, pr^2 =.058$) ve K-OY alt faktörü ($\beta=0,271, t_{(368)}= 3,896, p<.001, pr^2= .039$), öğretmenlerin iş motivasyon düzeylerini anlamlı düzeyde yordayabilmektedir.

Sosyal Kabul Ölçeğinin “Dışlama-Olumsuz Yargı (D-OY) faktöründeki maddelerin ters kodlanması sonrasında Sosyal Kabul Ölçeğinin “Dışlama-Olumsuz Yargı (D-OY) faktöründeki maddelerin ters kodlanması ile birlikte sosyal kabul düzeyinden yola çıkarak iş motivasyonunu tahmin edebilmede ise

öğretmenlerin sosyal kabul düzeyinden yola çıkarak iş motivasyonlarını tahmin edebilmede “İş Motivasyon Düzeyi=0,747+0,029*D-OY+ 0,466*KACÇ+0,325*K-OY+(-)0,026*FO-K” formülü kullanılabilir.

4. Kaynaştırma Eğitimi Yürüten Sınıf Öğretmenlerinin İş Motivasyonu Düzeylerinin Sosyal Kabul Düzeylerini Yordama Gücüne İlişkin Bulgular

Tablo 6. İş Motivasyonu Ölçeği Alt Faktörlerinden Alınan Puanların Sosyal Kabul Ölçeğinden Alacakları Puanları Yordama Gücüne İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Standartlaştırılmamış Katsayılar			Standartlaştırılmış Katsayılar		Eşdoğrusallık İstatistikleri	
	B	S. Hata	Beta	t	p	Tolerans	VIF
1 (sabit)	2,763	0,169		16,378	.000		
EU	0,169	0,063	0,250	2,698	.007	0,263	3,809
İB	-0,097	0,047	-0,145	-2,066	.040	0,459	2,179
KB	0,134	0,063	0,159	2,121	.035	0,397	2,518
KG	0,151	0,058	0,220	2,622	.009	0,318	3,140
R=0.48; R ² =0.22			F(4-343)= 27,603, p<.001				

a. Yordayıcı: Kişisel Gelişim, İşle Bütünleşme, Kuruma Bağlılık, Ekip Uyumlu

Tablo 6’da, yapılan regresyon analizi sonunda İMÖ alt boyutları olan EU, İB, KB ve KG faktörlerinden alınan puanların, sosyal kabul düzeylerini yordayabilme gücünü belirleme konusunda anlamlı bir regresyon modelinin kurgulanabileceği ($F_{(4-343)} = 27,603$, $p < .001$) ve iş motivasyonu alt boyutlarından öğretmenlerin aldıkları puanların varyansının, sosyal kabul ölçeğinden alacakları puanlardaki varyansın %22’sini (R^2 Düzeltilmiş= .222) açıklayabildiği görülmektedir. Buna göre İMÖ alt boyutlarından alınan puanların, SKÖ’nden alınacak puanları yordamada kullanılabilecek önemli bir değişken olduğu söylenebilir.

Diğer taraftan, İMÖ faktörlerinden EU faktörü ($\beta = 0,250$, $t_{(343)} = 2,698$, $p < .01$, $pr^2 = .049$); İB faktörü ($\beta = -0,145$, $t_{(343)} = 2,066$, $p < .05$; $pr^2 = .012$). KB Faktörü ($\beta = 0,159$, $t_{(343)} = 2,121$, $p < .05$; $pr^2 = .079$) ve KG Faktörü ($\beta = 0,220$, $t_{(343)} = 2,622$, $p < .01$, $pr^2 = .220$) ile ilgili değerler incelendiğinde bu faktörlerin, öğretmenlerin sosyal kabul düzeylerinin yordanmasında önemli birer değişken olduğu gözlenmiştir.

Öğretmenlerin İş Motivasyonu Ölçeği alt faktörlerinden alınan puanlardan yola çıkılarak Sosyal Kabul Ölçeğinden alacakları puanların kestirilmesinde “Sosyal Kabul Düzeyi = 2,763+ 0,169*EU+ 0,097*İB+0,134*KB+0,151*KG” formülü kullanılabilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Kaynaştırma eğitimi yapılan sınıflarda görev yapan öğretmenlerin özel gereksinimli çocuklara yönelik sosyal kabul düzeyleri ile iş motivasyonu düzeyleri arasındaki ilişkilerin ele alındığı bu çalışmada ulaşılan sonuçlar şu şekilde ifade edilebilir:

Araştırmanın ilk sonucu, sınıf öğretmenlerinin sosyal kabul düzeylerinin genel olarak çok yüksek olmakla birlikte özel gereksinimli öğrencilerin dışlanması ve olumsuz yargılara sahip olunması konusunda diğer boyutlara göre daha sorunlu oldukları yönündedir. Buna göre öğretmenlerin, özel gereksinimli öğrencilere yönelik sosyal kabul düzeylerinin genel olarak çok iyi olduğu; buna karşılık onları dışlama ve onlar hakkında bazı olumsuz yargılara sahip olma konusunda kısmen sorunlarının bulunduğu söylenebilir. Daha önce yapılmış araştırmalar incelendiğinde ilkökul düzeyinde sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerine yönelik sosyal kabul düzeylerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmanın genel olarak bulunmadığı; daha çok akran sosyal kabulleri (Aktan ve diğerleri, 2019; Bakkaloğlu, Sucuoğlu ve Özbek, 2019; Fırat ve Koyuncu, 2019) ya da öğretmen, öğrenci ve idarecilerin kaynaştırma uygulamasına ilişkin tutum ve değerlendirmeleri (Güleryüz, 2014, Çalbırayım vd, 2018) ile ilgili olduğu dikkati çekmektedir. Sivrikaya (2022, s. 209) ve Aktan ve diğerleri (2019, s. 1532), ilkökul düzeyinde normal gelişim gösteren akranlarının özel gereksinimli öğrencilere yönelik sosyal kabullerinin genel olarak yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Buna karşılık Bakkaoğlu, Sucuoğlu ve Özbek (2019, s. 532) ise, özel gereksinimli öğrencilerin normal gereksinimli öğrencilere göre sosyal kabulleri daha düşük olduğunu belirtmektedirler. Lise düzeyinde yaptıkları çalışmada Fırat ve Koyuncu (2019, ss. 515-517), normal gelişim gösteren öğrencilerin özel gereksinimli akranlarına önemli ölçüde mesafe koyduklarını ve sosyal kabul düzeylerinin yeterli olmadığını belirlemişlerdir. Diğer taraftan Orhan’ın (2010, s. 46) okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi uygulamasına yönelik görüşlerinin belirlenmesine çalışıldığı araştırmasında öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi uygulamasına yönelik sosyal kabullerinin olumsuz olduğunu tespit etmişlerdir. Bu tespitten yola çıkarak öğretmenlerin en azından kaynaştırma eğitimi uygulamasına ilişkin kabul düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir. Buna karşılık Orhan (2010, s. 46), farklı çalışmalarda öğretmenlerin genel olarak

olumlu tutumlara sahip olduklarını; yalnızca kendi bilgi ve deneyim yetersizliklerinden dolayı önemli problemler yaşadıklarını belirlediğini ifade etmektedir. Bolat ve Ata (2017, s. 181) ise okul yöneticileri üzerinde benzer bir çalışma yürütmüş; onların da kaynaştırma uygulamalarına ilişkin olumlu düşüncülerini ama mevcut uygulamaların amacına hizmet etmediğini belirlediklerini raporlamışlardır. Buna göre öğrencilerin ve öğretmen ya da idarecilerin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma sınıflarında bulunmalarına ilişkin sosyal kabul düzeylerinin genel olarak iyi olduğu; ama birtakım altyapı ve bilgi-beceri eksiklerinden dolayı sorunlar yaşayabildikleri söylenebilir.

Araştırmanın ikinci bir sonucu, kaynaştırma eğitimi yapılan sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin iş motivasyonu düzeyleri genel olarak iyi; kuruma bağlılık konusunda diğerlerine göre daha iyi, işleri ile bütünleşme boyutunda ise göreceli olarak diğerlerine göre daha kötü durumdadır. Bu durum, öğretmenlerin genel olarak kaynaştırma sınıflarında görev yapmalarının iş motivasyonlarına önemli ölçüde zarar vermediği; özellikle kurumsal aidiyet açısından olağan bir durum olarak değerlendirilebilir. Buna karşılık kaynaştırma sınıflarındaki öğrencilerin bireysel öğrenme düzeyi ve hızı bakımından farklı olması ve bu sorunla nasıl mücadele edileceği konusundaki mesleki bilgi ve deneyim yetersizlikleri nedeniyle görevleriyle tam olarak bütünleşme konusunda bazı sorunlar yaşadıkları da ifade edilebilir. Şahin (1999) araştırmasında, iş doyumunu boyutlarından başarı, saygınlık tanınma ve bireyler arası ilişkiler boyutlarında öğretmenlerin “doyumlu” olduğunu; buna karşılık veli ve öğrenci ilgisizliği boyutlarında iş doyumlarının olumsuz olduğunu belirlemiştir. Diğer taraftan birçok araştırmada da öğretmenlerin, kaynaştırma eğitimi uygulaması konusundaki bilgi ve deneyim yetersizliklerinden önemli sorunlar yaşadıkları ifade edilmektedir (Bolat ve Ata, 2017, s. 181; Orhan, 2010, s. 46). Diğer taraftan Yılmaz (2009) da yaptığı çalışmada, öğretmenlerin iş motivasyon düzeylerinin iyi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bu çalışmada kullanılan ölçeğin Ekip Uyumu ve İşle Bütünleşme alt boyutlarında algı düzeylerinin orta düzeyde ve Kuruma Bağlılık ile Kişisel Gelişim alt boyutunda ise yine yüksek olduğunu saptanmıştır (Yılmaz, 2009, s. 41). Bu tespitler, araştırmanın bu sonucu ile tutarlı olarak değerlendirilebilir. Ertürk’ün (2016) ve Avşar (2014) ise öğretmenlerin içsel motivasyonlarının yüksek düzeyde olduğunu ve mesleklerini severek yaptıklarını; buna karşılık ekonomik ve sosyal haklar gibi dışsal motivasyon araçlarını yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre genel olarak öğretmenlerin iş motivasyonları iyi olmakla birlikte özellikle dışsal motivasyon araçları ile desteklenmesinin, öğretmenlerin eğitim süreçlerinde ebeveyn ve okul yöneticisi gibi paydaşların özel gereksinimli öğrencilerin eğitimi konusunda daha duyarlı ve katkı sunucu yaklaşımlarının yararlı olacağı söylenebilir.

Araştırma sonunda ortaya çıkan bir sonuç ise, öğretmenlerin sosyal kabul ve iş motivasyonu düzeyleri arasında, sosyal kabul düzeyi lehine anlamlı bir farklılığın olmasıdır. Öğretmenlerin hem özel gereksinimli çocuklara yönelik sosyal kabulleri hem de onlarla birlikte ders yürütebilmeye motivasyonları iyi olmakla birlikte, sosyal kabulleri daha iyi düzeydedir. Buna göre özel gereksinimli öğrencilerin, sınıf öğretmenleri tarafından yaşamın ve eğitim süreçlerinin doğal bir parçası olarak değerlendirilmesine karşılık gerek sınıf içinde sergilemiş oldukları normal dışı tutum ve davranışlar gerekse öğrenme hız ve niteliklerindeki farklılıklar nedeniyle öğretmenlerin normal sınıflara göre daha fazla emek ve zaman harcamaları nedeniyle zorlanmalarının bir sonucu olarak yoruldukları ya da motivasyonlarının kısmen de olsa daha çok düştüğü söylenebilir. Bu durum, özel gereksinimli bireylerin özellikle son yıllarda yaşamın her alanında daha sık görülebilir olmaları ve toplumun farkındalık seviyelerinin yükselmiş olmasına karşılık, kaynaştırma sınıflarındaki heterojenlik nedeniyle öğretmenlerin yaşadıkları ilgi, dikkat, disiplin, zaman kullanımı temelli bazı sorunlarla mücadele etme ve etkin çözümler üretme konusunda öğretmenlerin bilgi, beceri ve deneyim yönünden bazı yetersizlikler içerisinde olmasından kaynaklanabilir. Nitekim birçok araştırmacı tarafından (Bolat ve Ata, 2017, s. 181; Orhan, 2010, s. 46), kaynaştırma eğitimi uygulamasına ilişkin olumlu görüş ve tutum bildirdikleri; buna karşılık amacına yeterince hizmet etmediği; bunun sebebinin de öğretmenlerdeki bilgi ve deneyim yetersizlikleri ile altyapı ihtiyaçları olduğu ifade edilmiştir. Taş (2004), eğitim süreçlerinde yaşanan olumsuzlukların ya da sorunların öğretmenlerin iş motivasyonlarını düşürdüğünü ifade etmektedir. Kaynaştırma eğitimi uygulaması konusunda öğretmenler açısından eğitim çalışmalarının önemli bir gereklilik olduğunu ifade eden Orhan (2010, ss. 47-48), yapılan birçok araştırma sonunda öğretmenlerin tutum, davranış ve iş motivasyonlarında olumlu gelişmelerin kaydedildiğinin belirlendiğini ifade etmektedir. Kılıç (2018, s. 45) ve Apaydın ve Barış (2021, s. 36) da çalışmaları sonunda bu olumlu gelişmeleri tespit ettiklerini rapor etmişlerdir. Buna göre kaynaştırma eğitimi sınıflarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin iş motivasyonlarını yükseltebilmek için özellikle kaynaştırma eğitimi uygulaması, yaşanan sorunlar ve çözüm yolları gibi konularda bilgi ve beceri eksiklerini giderebilmeleri için özel olarak eğitim almaları önerilebilir.

Araştırma sonunda ortaya çıkan bir diğer sonuç ise, kaynaştırma sınıflarında görev yapan öğretmenlerin sosyal kabul ve iş motivasyonu düzeyleri arasından anlamlı ilişkilerin bulunduğu yönündedir. Buna göre iş

ÜRÜN ve YEŞİL

Sınıf Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Sosyal Kabul ve İş Motivasyonu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

motivasyonlarının iyi olmasının sosyal kabul düzeylerini de iyi yönde etkileyeceği; benzer şekilde sosyal kabul düzeylerinin iyi olmasının da iş motivasyonlarının iyileşmesine katkı sağlayabileceği söylenebilir. Bu ilişkinin gücü ile ilgili olarak ise yapılan analizler sonunda ise, neden-sonuç ilişkisi denebilecek ve birbirini yordamada kullanılabilecek anlamlı bir ilişki gücüne sahip oldukları belirlenmiştir. Öyle ki kaynaştırma sınıfında görev yapan sınıf öğretmenlerinin sosyal kabul düzeyleri, iş motivasyonlarındaki değişimin %27'sini, iş motivasyonları ise sosyal kabul düzeylerinin %22'sini açıklayabilmektedir. Buna karşılık yapılan araştırmalar genel olarak incelendiğinde sosyal kabul ve iş motivasyonu arasında ilişkinin ya da yordama gücünün ele alındığı çalışmalara rastlanmadığı belirtilmelidir. Bununla birlikte özellikle iş motivasyonunun farklı değişkenlerle ilişkilerinin ele alındığı bazı çalışmalar bulunmaktadır. Fırat (2012), iş motivasyonu ile mesleki yabancılaşma arasında ters yönlü bir ilişkiyi belirlerken Yılmaz (2009) örgüt kültürü ile iş motivasyonu arasındaki pozitif bir ilişki ve değişimin %41'ini açıklama gücünün bulunduğunu gözlemiştir. Aslan (2014), iş stresi ile iş motivasyonu arasında negatif yönlü düşük-orta düzeyde bir ilişki olduğunu ve iş stresinin iş motivasyonunun % 58,1' ini açıklayabildiğini ortaya koymuştur. Yılmaz ve Günay'ın (2016) çalışmasının sonucunda okul iklimi boyutlarının, iş motivasyonlarını anlamlı bir biçimde yordadığı sonucuna ulaşırken Oran (2012) iş motivasyonu ile yaş ve mesleki kıdem değişkenleri arasında anlamlı bir farklılaşma gözlemiştir. Gök (2020) ise yetenek yönetiminin iş motivasyonundaki değişimin %37'lik kısmını açıklayabildiğini belirlemiştir.

Buna karşılık sosyal kabul ile diğer değişkenler arasında ilişkilerin ve yordama güçlerinin ele alındığı çalışmalara yeterince rastlanmamakla birlikte Şahbaz (1997) ve Aktaş (2001) yaptığı çalışmada eğitim çalışmaları ve özel olarak uygulanacak eğitim programlarıyla özeltgereksinimli öğrencilere yönelik sosyal kabul düzeylerinin ve tutumlarının olumlu yönde değiştiğini belirlemişlerdir. Bu nedenle bu araştırma sonunda sosyal kabul ile iş motivasyonu arasındaki bu ilişkilerin belirlenmiş olması ve aralarında yordama gücü düzeyinde güçlü ilişkilerin bulunduğu belirlenmiş olması önemli olarak değerlendirilebilir.

Her ne kadar iş motivasyonu ile ilişkili değişkenler üzerinde bazı araştırmalar yapılmış olsa da iş motivasyonu ile daha farklı değişkenler arasındaki ilişkilerin de tespit edilmesine yönelik araştırmaların yapılması önerilebilir. Buna karşılık özellikle sosyal kabul düzeyi ile ilişkili değişkenler üzerinde yeterli çalışma konusunda daha belirgin bir eksikliğin olduğu dikkati çekmektedir. Bu nedenle de özellikle ve öncelikle sosyal kabul düzeyi üzerinde belirleyici etkisi bulunan değişkenlerin belirlenmesine ve etki gücü ve yönlerinin analiz edilmesine yönelik araştırmaları yapılması gerektiği belirtilmelidir.

Diğer taraftan, kaynaştırma sınıflarında görev yapan öğretmenlerin iş motivasyonlarının iyileştirilmesi için başta öğretmenler olmak üzere veli, okul yöneticisi, diğer personel gibi paydaşların, kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli birey, eğitim süreçleri ve eğitim sorunları gibi konularda hizmet içi ya da hizmet öncesi eğitim programlarının düzenlenmesinin, kaynaştırma sınıflarında görev yapacak öğretmenlerin seçiminde eğitim almış olma durumunun bir ölçüt olarak değerlendirilmesinin ve özellikle hizmet öncesi eğitim süreçlerinde öğretmen adaylarına bu çerçevede uygulamalı ve deneyim kazandırıcı çalışmalara önem verilmesi önerilebilir.

Son olarak bu çalışmada kullanılan İş Motivasyonu Ölçeği ve alt faktörlerinden elde edilen puanlardan yola çıkarak sosyal kabul düzeylerinin yordanmasında “Sosyal Kabul Düzeyi = 2,763+ 0,169*EU+ 0,097*İB+0,134*KB+0,151*KG”; buna karşılık Sosyal Kabul Ölçeğinin dışlama-olumsuz yargı içeren maddelerin (D-OY) ters kodlanması sonrasında öğretmenlerin iş motivasyonları düzeylerinin tahmin edilmesinde ise “İş Motivasyon Düzeyi=,747+0,029*D-OY+ 0,466*KAC+0,325*K-OY+(-)0,026*FO-K” formüllerinin kullanılması önerilebilir.

Etik Beyan

“Sınıf Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Sosyal Kabul ve İş Motivasyonu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Gerekli olan etik kurul izinleri Sakarya Üniversitesi Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulu'nun 11.12.2021 tarih ve 02 sayılı toplantısında alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yazarların araştırmaya katkı oranı birinci yazar %55, ikinci yazar %45'dir.

Çatışma Beyanı

Araştırma süreci ile ilgili olarak araştırmacılar arasında ve diğer kurum ya da kuruluşlarla herhangi bir çatışma durumu bulunmamaktadır.

Not

Bu çalışma, Ayşe Ürün'ün, Prof.Dr. Rüştü Yeşil danışmanlığında SAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Kaynakça

- Ainscow, M. ve Sandill, A. (2010). Developing inclusive education systems: the role of organisational cultures and leadership, *International Journal of Inclusive Education*, 14:4, 401-416.
- Aktan, E. (2018). Assessment of social media addiction levels of university students by numerous variables. *Journal of Erziyes Communication*. 5(4), 405-421.
- Aktan, O, Budak, Y. ve Botabekovna, A. (2019). Determination of social acceptance levels of primary school students towards inclusive students: A mixed method study. *Elementary Education Online*, 18 (4): s.1520-1538.
- Aktaş, C. (2001). *İlköğretim öğrencilerinin fiziksel özjürlü yaşlılarına yönelik sosyal kabul düzeylerinin geliştirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Başbakanlık Özjürlüler İdaresi Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Allen, K. E. ve Cowdery, G. E. (2012). *The exceptional child: inclusion in early childhood education* Belmont, CA: Wadsworth..
- Alptekin, S. (2010). *Akranların sosyal becerilere model olduğu doğrudan öğretimin zhibinsel engelli öğrencinin sosyal becerileri kazanması, sürdürmesi, genellemesi ve sosyal kabulüne etkisi..* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Apaydın, R. ve Barış, İ. (2021). Toplumda engelli bireylere yönelik tutumun sağlık çalışanları bağlamında değerlendirilmesi. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 21 (1), 22-39.
- Batu, S., ve Kırcaali-İftar, G. (2011). *Kaynaştırma [Inclusion]*. Ankara: Kök Yayınevi
- Aral, N. (2011). *Okul öncesi eğitimde kaynaştırma*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Aslan, Z. (2014). *Akademisyenlerin iş stresi ile iş motivasyonu ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gümüşhane.
- Ataman, A. (2011). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*, Gündüz Eğitim Yayınevi.
- Avşar, F. (2014). *İnsan kaynakları bakışı açısıyla sınıf öğretmenlerinin iş motivasyonunu etkileyen etmenlere ilişkin görüşleri: Çankaya ilçesinde bir uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi). Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ayral, M., Özcan, ř., Can, R., Ünlü, A., Bedel, H., şengün, G., Demirhan, ř. ve Çağlar, K. (2012). Kaynaştırma öğrencilerinin sosyal kabul düzeyleri [International Conference On Special Education (ELMIS 2013, 20-22 Haziran 2012), Necmettin Erbakan University, Konya.
- Bakkaloğlu, H., Sucuoğlu, B. ve Özbek, A. (2019). Okul öncesinde özel gereksinimli olan ve normal gelişen çocukların sosyal kabul düzeylerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 18(2): s. 521-538
- Baydık, B. ve Bakkaloğlu, H. (2009), alt sosyoekonomik düzeydeki özel gereksinimli olan ve olmayan ilköğretim öğrencilerinin sosyometrik statülerini yordayan değişkenler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*. 9(2), 441-447.
- Bektaş, A. (2010). *İlköğretim okulu yöneticilerinin sosyal iletişim becerileri ile öğretmen motivasyonu arasındaki ilişki*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Blazar, D. ve Kraft, M. A. (2017). Teacher and teaching effects on students' attitudes and behaviors. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 39(1), 146-170.
- Bolat, E.Y. ve Ata, N. (2017). Kaynaştırma eğitimi uygulamaları hakkında okul yöneticilerinin görüşleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*. 7(14), 165-185.
- Büyüköztürk, ř. (2012). *Sosyal bilimler için veri analiz el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Publishing.
- Ceylan, R. ve Aral, N. (2009). Kaynaştırma eğitimi. Y. Fazlıoğlu (Ed.). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitimi içinde* (s. 437-462). İstanbul: Kriter Yayınları.
- Civelek, A.H. (1990). *Eğitilebilir zhibinsel özjürlü çocukların sosyal kabul görmelerinde normal çocukların bilgilendirilmelerinin ve iki grubun resim-iş ile beden eğitimi derslerinde bütünleştirilmelerinin etkileri*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çalbayram N.Ç., Aker, M.N, Akkuş, B., Durmuş, F.K. ve Tutar, S. (2018). Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin engellilere yönelik tutumları, *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7, (1), 30-40.
- Çiçek, A. (2002). *İlköğretim okulu yöneticilerinin sınıf öğretmenlerini güdülemede kullandıkları yöntemlere ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- DeVellis, R. F. (2003). *Scale development: Theory and application*. California: Sage Publications.
- Eguavoen, E.O. ve Eniola, M.S. (2016). Influence of self-concept and social acceptance on academic achievement of students with visual impairment in Oyo State, Nigeria. *IJAH*, 5(3), 213-230.
- Ergen, Y. (2009). *İlköğretim okulu müdürlerinin öğretim liderlik davranışlarının öğretmenlerin motivasyonu üzerindeki etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Ergin, B. (2012). *5-6 Yaş çocuklarının dil gelişim düzeyleri ile sosyal kabul durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ergün, M. (2007). Sınıfta motivasyon. E. Karip (Ed.). *Sınıf yönetimi içinde* (s. 131-147). Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Eroğlu, A. (2008). Faktör analizi. *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ş. Kalaycı (Ed). (pp. 321-331). Ankara: Asil Yayınevi
- Ertürk, R. (2016). Öğretmelerin iş motivasyonu. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 1-15.
- Fırat, T. ve Koyuncu, İ. (2019). Lise öğrencilerinin özel gereksinimli bireylere yönelik sosyal kabul düzeyler. *GEFAD*, 39(1): 503-525.
- Fırat, Y. B. (2012). *Öğretim elemanlarının mesleki yabancılaşma algılarının örgütsel bağlılık ve iş motivasyonu faktörleri ile modellenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Florian, L. ve Rouse, M. (2009). The inclusive practice project in Scotland: Teacher education for inclusive education. *Teaching and Teacher Education*, 25 (4), 594-601.
- Forlin, C., Loreman, T., Sharma, U. ve Earle, C. (2009). Demographic differences in changing pre-service teachers' attitudes, sentiments and concerns about inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*, 13(2), 195-209. <https://doi.org/10.1080/13603110701365356>
- Friend, M., ve Bursuck, W. D. (2014). *Including students with special needs: A practical guide for classroom teachers*. New Jersey: Pearson.
- Gibson, S. (2015) When rights are not enough: What is? Moving towards new pedagogy for inclusive education within UK universities, *International Journal of Inclusive Education*, 19(8), 875-886, Doi: 10.1080/13603116.2015.1015177
- Gök, M. (2020). *Ortaokullarda yetenek yönetiminin uygulanma düzeyi ile iş motivasyonu ve örgütsel yabancılaşma düzeylerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kırgız-Türk Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Gülyüz, B. (2014). *Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Hartup, W. ve Glazer J. A. R. (2004). *Peer reinforcement and social status*. <http://www.jstor.org/pss/1127099>
- Hayward, A. (2006). *Making inclusion happen: a practical guide*. London: Paul Chapman Publishing.
- Holmes, S. B. (2011). *Improving the social interactions between students with disabilities and their peers: a comparison of interventions*. (Doctoral dissertation). Retrieved from <https://shareok.org/bitstream/handle>.
- Kabar, M. (2017). *Lise öğretmenlerinin işe bağlılık düzeyleri ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi-Marmara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ortak Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Kargın T. (2004). Kaynaştırma: tanımı gelişimi ve ilkeleri. *Özel Eğitim Dergisi* 5, (2): 1-13.
- Kılıç E, (2018). *Üniversite hastanesinde engelli bireylere yönelik uygulamalar ve sağlık personelinin engellilere yönelik tutumları*. (Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Korkmaz, Ö., Şahin, A. ve Yeşil, R. (2011). Öğretmen adaylarının bilimsel araştırmalara yönelik tutumları. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(3), 1169-1194, (2011).
- Ladd, G. W. (2005). *Children's peer relations and social competence*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Madden, N. ve Slavin, R. (1983). Mainstreaming students with mild handicaps: Academic and social outcomes. *Research*, 53, 519-659.
- McLeskey, J., Waldron, N. ve Redd, L. (2014). A case study of a highly effective inclusive elementary school. *The Journal of Special Education*, 48 (1), 59-70.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013). *Özel eğitim hizmetleri tanıtım el kitabı*. http://mebk12.meb.gov.tr/meb_ys_dosyalar/21/15/967807/dosyalar/2013_03/15105002_ozelegitimelkitabi.pdf adresinden 21.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Meijer, C. (2010). *Inclusive education: a way to promote social cohesion. inclusive education: facts and trends*. Paper presented at the International Conference Madrid. <http://www.inclusive-education-in-action.org/> sayfasından erişilmiştir.
- Oran, F. Ç. (2012). *Örgütsel bağlılık ve iş motivasyonu ilişkisi: kamu sektöründe bir uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Orhan, M. (2010). *Okulöncesi kaynaştırma öğrencileriyle normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyal beceri ve problem davranışlarının düzeyi ile öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Osborne Jr, A. G. ve Dimattia, P. (1994). The IDEA's least restrictive environment mandate: Legal implications. *Exceptional Children*, 61(1), 6-14.
- Özyürek, M. (2016). *Tutumlar ve engellilere yönelik tutumların değiştirilmesi*. Ankara: Kök Yayınevi.
- Sabancı, A. (1994). *Eğitim Yönetiminde çift yönlü iletişim, yönetilenleri motivasyon ve iş doyumunu bakımından nasıl etkilemektedir?* (Bilim uzmanlığı tezi). Erişim adresi: <http://abakus.inonu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11616/1478/036482.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Sabrina-Sansrisna, N. (2017). *Teachers beliefs in practicing inclusive education case study of elementary schools in Banda Aceh* (Master's thesis). Retrieved from <https://tampub.uta.fi/handle/10024/101758>. (Erişim Tarihi: 23/01/2020)
- Sivrikaya, T. (2022). Determination of the levels of social acceptance and perception of social-emotional skills of fourth and fifth grade students. *Journal Of Education Sciences*, 8(2), 197-212.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2008). *İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları: Yaklaşımlar, yöntemler, teknikler*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınevi.

- şahbaz, Ü. (1997). *Öğretmenlerin özğürlü çocukların kaynaştırılması konusunda bilgilendirilmelerinin kaynaştırmaya ilişkin tutumlarının değişmesindeki etkililiği*. (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu
- şahin, İ. (1999). *İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin iş doyum düzeyleri* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tanrıverdi, S. (2007). *Katılımcı okul kültürünün yabancı dil öğretmenlerinin iş motivasyonu ile ilişkisinin incelenmesine yönelik örnek bir çalışma*. (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taş, M. A. (2004). *Eğitimde toplam kalite yönetimi anlayışına göre hizmet içi eğitime katılan öğretmen ve yöneticilerin iş motivasyonuna ilişkin durum ve görüşlerinin araştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Tekin, E. (1994). *The Effects of Exposure to Information Techniques on Fourth Grade Children's Social Acceptance Level of Exceptionality*. (Unpublished master thesis). Middle East Technical University, Institute of Social Sciences, Ankara.
- URL-1. mebbis.meb.gov.tr/EOzluk/PER00001.aspx.(Retrieved 05.01.2021).
- Ürün, A. ve Yeşil, R. (2022). Sosyal Kabul Düzeyi Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik İncelemesi. *I. Uluslararası "Manas" Eğitim Araştırmaları Kongresi*. s. 234-249.
- Vatansever-Bayraktar, H. (2015). Sınıf yönetiminde öğrenci motivasyonu ve motivasyonu etkileyen etmenler. *Turkish Studies*, 10(3), 1079- 1100.
- Vuran, S. (2005). The sociometric status of student with disabilities in elementary level integration classes in Turkey. *Eurasian Journal of Educational Research*, 18, 217-235.
- Yaşaran, Ö. (2009). *Normal gelişim gösteren öğrencilerin özel gereksinimli bireylerin sosyal kabullerini sağlamada kaynaştırmaya hazırlık etkinliklerinin etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Yaşaran, Ö. Ö., Batu, S.ve Özen, A. (2014). Özel gereksinimli bireylerin sosyal kabullerini sağlamada normal gelişim gösteren öğrencilere sunulan kaynaştırmaya hazırlık etkinliklerinin etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 167-180.
- Yavuz, C., ve Bahtiyar-Karadeniz, C. (2009). Sınıf öğretmenlerinin motivasyonunun iş tatmini üzerine etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(40), 257-271.
- Yeşil, R. (2003). Sorumluluk bilincinin gelişmesine okul ve ailenin etkisi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10, 175-183.
- Yılmaz, E. ve Günay, O. (2016, Kasım). *Öğretmenlerin iş motivasyonlarının okul iklimi ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. I. International Academic Research Congress'inde sunulmuş bildiri. Antalya.
- Yılmaz, F. (2009). *Eğitim örgütlerinde örgüt kültürünün öğretmenlerin iş motivasyonu üzerindeki etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

EXTENDED ABSTRACT

Inclusive education is one of the most common practices in the world and in Turkey in order to help students with special needs adapt to social life more effectively. The aim of inclusive education is to contribute to the development of students with special needs and to accelerate the process of adaptation to normal life by being with normal development students and receiving education. Social acceptance of students with special needs is of particular importance in order for inclusive education to be successful and serve its purposes. The social acceptance level of classroom teachers and their attitudes and behaviors reflecting this are an important variable in the realization of social acceptance in educational environments. On the other hand, the fact that the student group shows significant differences in terms of learning ability in inclusive classrooms can tire the classroom teachers more. For this reason, in addition to good social acceptance levels of teachers, their professional motivation should also be good. Accordingly, social acceptance and motivation are two variables that support each other.

In the literature, studies on social acceptance levels are mostly focused on peer social acceptance or determining attitudes towards inclusive education. On the other hand, although the relationship with different variables in the studies on job motivation is discussed, it is remarkable that no study has been found that examines its relationship with social acceptance. The main purpose of the research is to determine the social acceptance and job motivation levels of classroom teachers working in inclusive education classes for students with special needs and the relations between them and the predictive power of these two basic variables. Thus, this research will contribute to the literature in terms of both determining the measures that can be taken for the teaching profession and inclusive education practice to become more qualified and preparing the ground for new researches.

The research has the characteristics of a quantitative research conducted in the relational screening model. 374 primary school teachers working in inclusive classrooms constitute the study group of the research. The data of the research were collected with the "Social Acceptance Scale" and "Job Motivation Scale". The Social Acceptance Scale developed by the researchers includes 32 items gathered under 4 factors. The KMO value of the scale was 0.952; Bartlett Test values were $\chi^2=9658,671$; $df=496$; $p<0.001$. It explains

66,124% of the total variance. The Cronbach alpha reliability coefficient was 0.808. The Job Motivation Scale was developed by Yılmaz (2009). It consists of 4 factors and 14 items. KMO value of the scale= 0.781; Bartlett test value is $\chi^2=470.77$; $p<.001$. It explains 61.31% of the total variance. The Cronbach alpha reliability coefficient calculated in this study was 0.914. Arithmetic mean, standard deviation, paired sample t-test, correlation test and regression test analyzes were performed on the data of the study. The $p<0.05$ level was accepted as sufficient for significance in difference and correlation tests. In addition, while interpreting the teachers' social acceptance and job motivation levels, the arithmetic mean value ranges; 1,00-1,80 range is "very low/very poor"; 1,81-2,60 range is "low/poor"; 2,61-3,40 range is "moderate/moderate"; 3,41-4,20 the range of was interpreted as "high/good", and the range of 4.21-5.00 as "very high/very good".

At the end of the research, it was determined that the social acceptance and job motivation levels of the classroom teachers working in inclusive classrooms were generally good. However, teachers are more problematic in terms of excluding students with special needs and having some negative judgments within the scope of social acceptance. In terms of work motivation, they are a little more problematic, especially in terms of integration with their work. Teachers' social acceptance levels for students with special needs are better than their work motivation. On the other hand, significant relationships were determined between the social acceptance levels of classroom teachers and their job motivation levels. According to the results of the regression analysis conducted to determine the predictive power of these two variables, teachers' social acceptance levels can predict 27% of the variance in their work motivation. Similarly, job motivation levels can explain 22% of the variance in social acceptance levels. Accordingly, it can be said that teachers' social acceptance and job motivation are variables that affect each other at a significant level and have strong relationships to predict each other. The formula "Social Acceptance Level= $2,763+ 0,169*EU+ 0,097*IB+0,134*KB+0,151*KG$ " in estimating the level of social acceptance based on the level of work motivation, on the other hand, with the reverse coding of the items in the "Exclusion-Negative Judgment (D-OY) factor of the Social Acceptance Scale, it is possible to predict job motivation based on the level of social acceptance." with the formula "Job Motivation Level= $0,747+0,029)*D-OY+ 0,466*KAÇ+0,325*K-OY+ -0,026)*FO-K$ ".

The results reached at the end of the research were discussed in the light of the literature, and suggestions were made to organize the problematic areas in order to increase the job motivation and social acceptance of the teachers, thus increasing the positive effect on each other.